

Dataetisk vurderingsskema til datasamkøring i det offentlige herunder ved brug af nye teknologier

Om anvendelsen og aflæsningen af vurderingsskemaet

Ved besvarelsen sættes ét kryds ud fra hvert spørgsmål. For hvert kryds kan der samtidig sættes et kryds i tilsvarende farve i risikopyramiden til at skabe et samlet overblik over den dataetiske vurdering af datasamkøringen. Hvis der er spørgsmål, der ikke kan besvares, eller kun kan besvares med meget stor tvivl eller usikkerhed, må der bruges tid på at indhente den nødvendige information for at kunne vurdere og besvare spørgsmålet. Det kan i den forbindelse overvejes, om det er nødvendigt at inddrage relevante kompetencer og erfaringer i andre dele af myndigheden eller uden for organisationen til – i nødvendigt omfang – at hjælpe og vejlede myndigheden i udfyldelsen af vurderingsskemaet. Denne bistand må dog ikke medføre, at myndigheden ikke selv opnår den dataetiske indsigt, som er formålet med skemaets anvendelse.

Når alle spørgsmål er besvaret, giver de indplacerede krydser i risikopyramiden et overblik over de etiske betæneligheder ved den påtænkte datasamkøring; Jo flere røde og/eller gule krydser, jo mere problematisk er projektet ud fra et dataetisk perspektiv.

I første omgang kan betænelighederne måske afhjælpes ved at ændre den påtænkte datasamkøring, så røde svar bliver gule eller grønne og gule svar bliver grønne. Når der ikke kan ændres mere, giver det udfyldte vurderingsskema svaret på den indledende dataetiske analyse.

Det dataetiske vurderingsskema aflæses således:

Hvis der er én eller flere røde eller gule krydser, som stammer fra **de med fed markerede spørgsmål**, betyder det, at der er en dataetisk risiko forbundet med projektet. Dette gælder uanset antallet af røde og gule krydser i andre dele af skemaet. I dette tilfælde er det Dataetisk Råds klare anbefaling, at myndigheden udarbejder en dataetisk konsekvensanalyse.

Hvis der ellers er én rød og/eller flere gule krydser i vurderingsskemaet, anbefaler Dataetisk Råd også, at der udarbejdes en dataetisk konsekvensanalyse, medmindre myndigheden konkret vurderer samt skriftligt begrundet, hvorfor det ikke anses for nødvendigt at udarbejde en dataetisk konsekvensanalyse forud for datasamkøringen. Det anbefales også, at denne begrundelse offentliggøres.

Hvis alle krydserne er grønne, er projektet umiddelbart dataetisk forsvarligt ud fra vurderingsskemaets kriterier. Yderligere analyser og overvejelser kan dog altid være nyttige.

Hvis et projekt gennemføres på trods af en dataetisk risiko, bør den dataetiske konsekvensanalyse udfyldes. I forbindelse med projektets vedtagelse og senere præsentation for relevante interne og eksterne interessenter, bør det derudover forklares, hvorfor projektet fremmes på trods af den dataetiske risiko. Se hertil den dataetiske konsekvensanalyse.

Har du spørgsmål eller øvrige henvendelser, er du velkommen til at skrive til rådet på:

post@dataetiskraad.dk

Indledende spørgsmål

1. Hvilken del af myndigheden foretager datasamkøringen?

Svar:

2. Er der taget højde for alle de lovgivningsmæssige krav, som skal iagttages ved samkøringen?

Svar: Ja Nej De retlige vurderinger er under udarbejdelse

3. Hvilke overordnede formål har samkøringen? (sæt gerne flere kryds)

Svar: Forskning Folkesundhed Sundhed Klima/miljø Kontrol/tilsyn Uddannelse Administration/sagsoptimering Andet

4. Hvor stor en del af befolkningen berøres ca. af samkøringen? (sæt ét kryds)

Svar: Mindre end 25 % Ml. 25-50 % Ml. 50-75 % Over 75 %

Svarkolonnerne til højre indikerer, i hvilken grad svaret kan anses som kritisk	Sæt kryds		
<u>Formål og konsekvenser for borgerne</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
1. Er der inddraget kvalificeret juridisk rådgivning for at understøtte retsstatsprincipper, f.eks. lighed for oven eller legalitetsprincippet (krav om lovhjemmel mv.), og at Folketingets intentioner med lovgivningen er sikret i den teknologiske administration?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
2. Vil datasamkøringen kunne anvendes med skadevirkning for væsentlige demokratiske processer eller andre væsentlige samfundsmæssige værdier?	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej
3. Kan datasamkøringen indebære negativ forskelsbehandling?	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej
4. Er hovedformålet med datasamkøringen administrative og økonomiske hensyn i forvaltningen?	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej
5. Skal oplysningerne i datasamkøringen nu eller senere anvendes til andre (nye) formål?	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej

<p>6. Vil datasamkøringen begrænse borgerens grundlæggende rettigheder, herunder f.eks.: (sæt ét kryds)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ret til personlig frihed - Ret til privatliv og beskyttelse af personoplysninger - Ret til familieliv - Ret til informationer og til at ytre sig - Ret til at forsamle sig 	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej
---	--------------------------	-----------------------------	---------------------------

<u>Automatisering, profilering og forudsigelse</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
<p>7. Skal datasamkøringen resultere i en automatisk afgørelse til borgeren?</p>	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej
<p>8. Skal datasamkøringen resultere i en anbefaling til en afgørelse til borgeren?</p>	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej
<p>9. Skal samkøringen anvendes til at afdække eller forudse bestemte personer eller persongrupper karaktertræk, handlinger, adfærd eller lignende (f.eks. profilering og risikovurdering)?</p>	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej

<u>Oplysningernes karakter</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
10. Indgår der oplysninger, der direkte eller indirekte vedrører race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data eller biometriske data, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering?	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej
11. Indgår der oplysninger, der direkte eller indirekte vedrører strafbare forhold, sociale forhold eller lignende?	☐ Ja	☐ Måske	☐ Nej

<u>Datakvalitet og opbevaring</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
12. Er der taget stilling til, om en eller flere oplysninger er forældede eller på anden måde er helt eller delvist misvisende i forhold til formålet med datasamkøringen?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
13. Er der taget stilling til, om omfanget af oplysninger kan begrænses?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja

<u>Gennemsigtighed i teknologi</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
14. Er der åbenhed (internt og eksternt) i de grundlæggende processer og metoder i det system, samkøringen indgår i?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
15. Kan myndigheden forklare til eksterne, hvordan teknologien og mønstrene bag samkøringen fungerer på en let forståelig måde?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
16. Er der viden og åbenhed om teknologiens styrker og svagheder?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja

<u>Gennemsigtighed i udvikling</u> <i>(Udfyldes kun, hvis der anvendes træningsdata)</i>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
17. Har myndigheden kendskab til de træningsdata, der er anvendt til at udvikle teknologien med?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
18. Er der åbenhed om de træningsdata, som er anvendt til udvikling af teknologien?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
19. Er de anvendte træningsdata repræsentative for målgruppen?	Nej	Måske	Ja

<u>Ansvarlig teknologianvendelse</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
20. Har myndigheden kendskab til tidligere erfaringer med den teknologi, der anvendes til datasamkøringen?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
21. Er der foretaget en vurdering af mulige negative konsekvenser for borgerne?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
22. Har myndigheden overvejet, om den anvendte eller påtænkte teknologi reelt kan anvendes til realiseringen af formålet med samkøringen?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
23. Vurderes og evalueres teknologien bag samkøringen løbende?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
24. Er der lavet en risikovurdering af konsekvenser for borgere og samfund, hvis det bliver nødvendigt at trække teknologien tilbage?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja

<u>Retssikkerhed</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
25. Har borgeren mulighed for selv at bidrage med oplysninger til sagen?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
26. Kan resultatet af datasamkøringen (f.eks. en afgørelse) reelt kontrolleres og fortolkes af et menneske ansat i myndigheden (mulighed for egenkontrol)?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
27. Kan resultatet af datasamkøringen (f.eks. en afgørelse) reelt kontrolleres og fortolkes af et menneske i forbindelse med klagebehandling, tilsyn eller domstolsprøvelse, herunder ved udlevering af alle relevante oplysninger om samkøringen samt dataene og teknologien bag (mulighed for ekstern kontrol)?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja

<u>Hensyn til målgruppe</u>	Kritisk	Mindre kritisk	Ikke kritisk
28. Er det overvejet, hvorfor det er nødvendigt at foretage datasamkøring i forhold til alle personer i målgruppen?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
29. Kan målgruppen for datasamkøringen anses for at være i stand til at varetage deres interesser i forbindelse med samkøringen og resultatet heraf (f.eks. en afgørelse)?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja
30. Hvis datasamkøringen omfatter ressourcetsvage borgere, er der så taget stilling til, hvordan deres retsstilling sikres?	☐ Nej	☐ Måske	☐ Ja

Feedback (valgfri)¹

31. Generelt om brug af værktøjet, f.eks. fordele og ulemper

32. Evt. forslag og anbefalinger til, hvordan værktøjet kan forbedres

¹ Har du spørgsmål eller øvrige henvendelser, er du velkommen til at skrive til Dataetisk Råd på: post@dataetiskraad.dk

Risikopyramiden

Risikopyramide til brug for myndighedens dataetiske overvejelser: Her kan man løbende sætte krydser i forbindelse med, at vurderingsskemaet udfyldes. Pyramiden kan dermed være med til at give et visuelt billede af, hvordan datasamkøringsprojektet samlet set vurderes dataetisk.

